

Noregs-nýtt v. Fridtjof Diesen

EIN SERA TYDNINGARMÍKIL SPURNINGUR

er komin til tjak í samband við valið til norska stórtíngið til heystar, það er abort-málið. For maður arbeðaraflokksins Bratt li, hefur mælt frá á nýta hetta mál til valagn frammanundan valinum móti teimum borgarligu. Serliga er það Kristelig Folkeparti sum er komin fram við hesum máli. Frá hesum flokki eru tað serliga politiski talsmaður flokksins Lars Korwald og sosialmálaráðharrin Egil Arvik. Læknar og aðrir serfrøðingar á hesum óki, hava tikið harðliga til orða móti hesum monnum.

GÓÐIR MÓGULEIKAR Í NORDUR-NOREGI

Einki er at ivast í, at Arbeðaraflokkurin vinnur stórsigur í Nordur-Noregi. Lat okkum kanna eitt sindur hví. Nógvir eru tey sum flyta burtur frá teimum smærru plássunum, men eru tey sum eftir eru sjálvandi áhugaði fyri so góðum korum har norðuri sum gjørligt. Sagt verður frá, at Brattli hefur gjørt nógvar ferðir har norðuri og vitja fólk og kanna móguleikarnar fyri eini betri tilveru fyri tey sum har búgva. Tá hann hefur havt fundir hevur hvørja ferð verið hópur av fólki til steðar.

Arbeðaraflokkurin hefur móguleika at fáa 3 av 12. Tað sum teir borgarligu hava mist, kann geva Arbeðaraflokkinum ein mann. Kommunuváðið fyri tveimum árum síðan gav ið hvussu er góðar vonir til eitt komandi stórtíngsval.

VALSTRÍÐIÐ

í bløðum útvarpi og sjónvarpi

og við fundum halda á, og spenningurin veksur í hvørjum. Allir oddafiskarnir gera sitt itasta fyri at fáa atkvøður og bjóða fólki mangt og hvat. Vit siggja tó lítið til Lyng, uttanríkisráðharran, sum fyri nøkrum dögum síðani fór til Íslands.

YNGRI KREFTURNAR

Lat okkum hyggja eitt sindur at teimum yngru kreftunum inn an norska arbeðaraflokkin, har hava vit Bjørn Skau; hann er ungur, men longu gjørt nógva um seg. Gjøgnum AUF — ungmannafelag arbeðaraflokksins — er hann komin upp í politikk, og síðan hefur hann verið statsskrivari hjá sosialmálaráðharranum Gjærevold í Gerhardsen stjórnini. Hann hefur eisini verið blaðmaður hjá Arbeiderbladet.

AUF hefur eisini gjørt nógva um seg. Teir hava havt nógvar fundir og serliga miða imóti at fingið ung fólk sum á fyrsta sinni velja á val.

Rasmus sigur:

Restorffs-øl!

FRIDTJOF DIESEN:

Um Arbeðaraflokkurin vinnur Stórtíngsvalið

VI vil her gi en oversikt over hva arbeiderpartiet i Norge vil begynne med etter en eventuell valgseier. I løpet av de 100 første dager vil det bli tatt alvorlig fatt på å få fart i arbeidet for det industrielle demokrati — folkestyre på arbeidsplassen. — En statens foretningssbank vil bli opprettet og det vil bli satt i gang en undersøkelse om hvem som behersker det økonomiske liv. Mønnen vil få en rettfærdig fordeling.

De invalide eller funksjonshemmede får mere hjelp. De omstridte kr. 480,00 i tillegg gis uten behovsprøving. Man skal få 40 timers arbeidsuke og folkepensionen skal settes ned til 67 år.

Arbeiderpartiet gjorde meget for industrialiseringen i de årene som de hadde regjeringen. Nå er programmet klart for vekst i de næringsfattige områder. Staten skal støtte kommunene og det skal gis lån til tomteoppkjøp under statlig kontroll.

Utviklingen på kulturens og kunstens område fører med seg at kulturoppgavene må legges under et eget departement. Disse viktige sakene må ikke hemmes av reaksjonære krefter. Kulturfondet må få flere midler til disposisjon og arbeidet med en musikkhøgskole må påskyndes.

På skolesektoren legges særlig vekt på at alle skal ha adgang til videre utdanning, el-

dre skal få voksenopplæring. Flere daginstitusjoner for barna Universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø bygges ut i samsvar med tidas utvikling. Distrikthøgskolene må følge utviklingen. Demokrati i skole og høyere skoler.

Nordiske tiltak på fredsarbeidsområdet, anerkjennelse av Nord-Vietnam, NORDEK-løsning av nordiske samarbeidsproblemer.

— Disse punktene er bare oppskriftene til de fire årene. Statsminister Borten hadde ba-

re et kommentar å gjøre til dette program: Overbud! — Når vi ser på det så er det ett nokkternt program som legges fram for de norske velgerne på valgets dag eller dager. Vi har nemlig to dager å bestemme oss på.

Fridtjof Diesen.

veldunum, í fyrstu atlogu at útgæra ein her við 150.000 monnum, men seinni bleiv tað so til Bundeswehr vit kenna í dag við ½ millión hermonnum.

Undir samráðingunum í London á heysti 1954 um upptøku av Vesturtýskland í NATO kravdi fransk forsetisráðharrin Pierre Mendes-France, at tað skuldi vera eftirlit við hernaðarlígu dubbingini í Vesturtýsklandi! Hann fekk sín vilja, men Adenauer dæmdi hetta ógvuliga illa, og tað var eisini í hesum sambandi, at Vesturtýskland bleiv noytt til at skriva undir uppá, at tað ikki hevði loyvi til at framleiða abc — vápn — atom-, biologisk-, og kemisk vápn — á egnum landoki. Avgerðin um limaskapin hjá Vesturtýsklandi varð tikin 3. oktober 1954. USA gav lyftu um at hava hermenn standandi í Europa svo leingi sum hótin eru. Ongland bant seg somuleiðis at hava triggjar divíonir standandi í Rhinlandinum. Samstundis kunngjordu NATO-londini, at sameiningin av Týsklandi var (er) eitt tydingarmikil mál í teirra politikki. «Somuleiðis søgu teir, at einastu umboðsmenn fyrri alt tað týska fólkið var tann demokratisk valda stjórnin, sum hevði fyrilíbs sæti í Bonn; og Bonn-stjórnin hinvegin bant seg til

íkkí at fremja sameiningina av Týsklandi við vápnamegi.

5. mei 1955 er dagurin tá Vesturtýskland fær sín statsliga suverenitet góðkendan av vestanveldunum. Men 5. mei 1955 er eisini dagurin tá Moskva broytir kós í Týsklandspolitikkinum. Síðani tá hefur stóðan í Moskva verið hon at sundurbýta av Týsklandi er so definitivt, at samráðingar millum stórveldini um sameining t. d. við at hava fri val, ikki svara til núverandi stóðuna. Síðani Vesturtýskland fór uppí NATO, er sameining sambært kunngjörð úr Moskva bert ein spurningur, sum viðkemur teimum báðum týsku statunum.

USA, heimsins størsta atomveldi, var chokerað aftaná russisku Sputnik-demonstrationini í 1957. Undir herrópnum um «rakett-gjónna» millum USA og USSR fóru menn til NATO ráðleggingarfundir í des. 1957. USA skjeyt uppá fáa amerikanskir millumdistanrakettir settar upp í Vestureuropa. Fleiri lond nokta, m. a. Danmark og Noreg, men Vesturtýskland var fyrst til at siga ja. Sambandsingið í Bonn er einstasta parlament í heiminum, sum hefur tikið undir við uppskotinum um at útgæra landsins verju við atomvápnunum, í einum gleðisrúsi. Ei undir í at

russarnir tosa um revanchistarnar í Bonn!

Sosialdemokratarnir, við Kurt Schumacher á odda, høvdu ventað, at tað blivu teir, sum komu at slóa rásina fyrri tí nýggja demokratiska Týsklandi, teir høvdu traditiðina meintu teir, men har fóru teir skeivir. Fyrsta valið til sambandsingið í Bonn varð vunnið av kristiligu demokratunum, sum áður sagt, og hava teir sitið við stjórnarvaldinum har í landinum síðani tá, mestu tíðina saman við Friu demokratunum, tvey seinastu árin í sangongu við javnaðarmenn (SPD). Tað gekk heldur spakuliga hjá SPD at fáa ókt um atkvøðutal sitt — frá 6,9 mill. í 1949 til 7,9 mill. í 1953 og so til 9,5 mill. í 1957. SPD hevði í fyrstuni 29,2 pst. av atkvøðunum, gekk aftur til 28,8 pst. í 1953 og aftur fram til 31,8 pst. í 1957.

Vesturtýskland var í eini Adenauerpskosu, eini Adenauer-dyrkan øll 50-ini igjøgnum. Knappliga var hann ikki longur hin einaráðandi stjórnarleiðarin. Líka til hann gjørdi tað ótíðgavuliga gerð, at visa seg veikan og ikki foran fyrri at taka avgerðir. Berlin-múrurin bleiv gjørdur í 1961 og avdúkandi fólksu talu Adenauers, sum segði at «styrkleikie» var besta

amboði í vesturtýska sameiningarpolitikkinum. Tá vendi «stemningurinn». Flokkur Adenauers gekk á fyrsta sinni aftur við valið í 1961 frá 15 millj til 14,3 mill. frá 50,2 pst. til 45,3 pst. av givnum atkvøðum.

Óg sosialdemokratarnir tóku seg heilt nógva fram frá 9,5 mill. í 1957 til 11,4 mill. í 1961 frá 31,8 pst. til 36,2 pst. Ein av høvuðsorsokunum til framgongdina hjá SPD var at teir millum valið í 1957 og tað í 1961 legdu høvur í blot fyrri at finna út av hví sosialdemokratisk flokkurin framvegis var «der Bürgerschreck». Úrslitið av hesi rannsakan innanflokks var at dúgliga bleiv karvað burtur av traditiðsbundnu stevnu-skrá flokksins. Menn tosaðu um at tað var neyðugt at «smitta barlast yvir borð» og áðan-aðu somuleiðis at neyðugt var at tilpassa seg teimum ytru umstøðunum.

Høvuðsmenninir, sum stóðu aftan fyrri ta nýggju stevnu-skránni hjá týsku javnaðarmonnum, viðtíkin í 1958, fóru teir báðir Herbert Wehner og Willy Brandt. Hesir báðir høvdu verið í Skandinaviu áðrenn og undir krígunum, og høvdu sæð har hvussu sosialdemokratisk flokkarnar høvdu vunnid ser vald, við at luttaka, ávíkka og samstundis góðtaka

politisku og búskaparligu vilkorini í samfelagnum. Willy Brandt var maðurin, sum kunn gjørdi nýggju stevnu-skránni. Øll søu nú, at SPD hevði slept politiska leikinum sum arbeðaraflokkurin burturav. Hann var vorin ein flokkur «fyri øll». SPD gódtók og stýðaði NATO, allan atlantiska og vestureuropeiska verjufelagsskapin, sum grundarlag fyrri og ramma um politiska lívið í Vesturtýsklandi, eisini gódtók SPD atomútgærdina hjá sambandsherin og stýðaði verjuna av føðilandinum. Á innanríkispolitiska økinum var størsta broytigin hon, at flokkurin mælti til at gera ein enda á stríðnum við kirkjuna, og sagt var at sosialisman er ikki nokur erstatningsreligion. Endamálið hjá javnaðarmonnum var onki minni enn at fáa stjórnarvaldið í Bonn. Stóra «trekkplástríð» — ella tað sum man trúði fór at verða tað — var tá almanna-kunngjørt varð, at yvirliggarstjórnin í Vesturberlin, Willy Brandt, var valdur til kanslaravalevni. Schumacher og Ollenhauer fóru menninir ið høvdu tapt. Brandt skuldi føra flokkinn fram til sigurs við valið í 1961.

(Framhald)